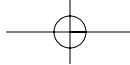

Gdy pracujesz, mieszkasz i przemieszczasz się
na obszarze Unii Europejskiej. Twoje prawa i obowiązki.

Świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa w UE

Świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa w UE

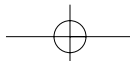
Broszura ma charakter popularny, a zawarte w niej informacje omawiają podstawowe zasady, prawa i obowiązki obywateli Unii Europejskiej związane z koordynacją przepisów o pracy, ubezpieczeniu i świadczeniach socjalnych. Gdyby okazało się, że nie odpowiada ona na wszystkie nurtujące Państwa pytania, prosimy skorzystać ze strony internetowej:

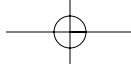
http://www.mps.gov.pl/_koordynacja.php

oraz skontaktować się z odpowiednią instytucją właściwą, łącznikową lub władzą właściwą.

W serii wydawniczej poświęconej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w UE ukazały się następujące broszury:

- Świadczenia społeczne w UE w pigułce. Zasady opłacania składek
- Jak dostać emeryturę i rentę w UE
- Krótki przewodnik po przepisach i instytucjach w UE
- W którym kraju UE jesteś ubezpieczony
- Świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa w UE
- Świadczenia rodzinne w UE
- Praca i zasiłki dla bezrobotnych w UE

Publikacja sfinansowana z Funduszu PHARE,
projekt 2002/000-580-02-04
„Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego”
realizowany przez Ministerstwo Polityki Społecznej

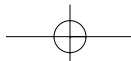
Publikacja ma charakter popularny, nie wyczerpuje zagadnień uregulowanych w rozporządzeniach wspólnotowych dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Warszawa 2005
Wydawca: Ministerstwo Polityki Społecznej
Opracowanie treści: Profile Sp. z o.o.

ISBN 83-60259-15-1

S P I S T R E Ś C I

1. Dlaczego warto przeczytać ten poradnik?	6
2. Jakie przepisy gwarantują ci twoje prawa?	8
3. Co to są świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa?	10
4. W jakim kraju należą ci się świadczenia?	13
5. Gdzie pracujesz, gdzie wypłacą ci zasiłek?	17
6. Sumowanie okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania	24
7. Świadczenia się nie kumulują	32
8. Kiedy zaliczą ci okres pobierania świadczeń?	33
9. Jak ci ustalą wysokość świadczenia?	36
10. Zwolnienie lekarskie	38
11. Eksport świadczeń	41
12. Formularze, formularze... ..	42
13. Instytucje, w których załatwiasz swoje sprawy	46

1. Dlaczego warto przeczytać ten poradnik?

Jeżeli jesteś pracownikiem etatowym lub sezonowym, artystą, pracujesz na własny rachunek, albo właśnie straciłeś pracę – masz teraz znacznie więcej szans na lepszą pracę, na podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Od 1 maja 2004 r., od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, granicę 25 krajów Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego stanęły przed tobą otworem. W każdym z tych krajów Polacy będą traktowani tak samo jak jego mieszkańcy. Będą im przysługiwać takie same prawa i obowiązki. Wszystko po to, by zagwarantować każdej osobie, która korzysta z prawa poruszania się po krajach Unii Europejskiej i EOG, że nie znajdzie się w warunkach gorszych niż ktoś, kto zawsze mieszkał i pracował w jednym kraju.

Jedną z fundamentalnych zasad obowiązujących w Unii Europejskiej oraz w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest prawo swobodnego przemieszczania się osób na ich obszarze. Dzięki niemu możesz się osiedlić – sam lub razem z rodziną – w wybranym kraju, znaleźć tam pracę lub otworzyć własną firmę.

W krajach Unii obowiązuje także zasada równego traktowania. Zgodnie z nią wszyscy ludzie, bez względu na to jakie mają obywatelstwo, mają takie same obowiązki wobec prawa, korzystają z takich samych przywilejów i ochrony interesów.

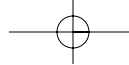
I tak Polacy, którzy mieszkają lub pracują za granicą, mają prawo do wszystkich świadczeń w razie choroby i macierzyństwa, jakie przewidują przepisy w tym kraju. Nie tracą też nabytych już w Polsce uprawnień do świadczeń chorobowych i z tytułu macierzyństwa.

Jednak w każdym państwie obowiązują inne, bardzo różnorodne przepisy. Po to, by przemieszczający się po terytorium zjednoczonej Europy mieli takie same prawa, wprowadzono system koordynacji pomiędzy

krajowymi przepisami. Najczęściej z chwilą gdy zaczynasz pracę w jakimś państwie – zaczynasz podlegać jego wewnętrznym przepisom. Podobnie cudzoziemiec rozpoczynający pracę w Polsce, podlega polskim przepisom.

Ten poradnik ułatwi ci poruszanie się po skomplikowanym ustawodawstwie z tego zakresu, przedstawi instytucje, które zarówno w Polsce, jak krajach UE, mają obowiązek udzielić ci wszelkiej niezbędnej pomocy.

2. Jakie przepisy gwarantują ci twoje prawa?

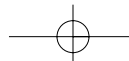
Prawa i obowiązki obywateli Unii Europejskiej oraz zadania instytucji w zakresie świadczeń pieniężnych z tytułu choroby i macierzyństwa regulują następujące akty prawne:

- Rozporządzenie (EWG) Rady numer 1408/1971 z dnia 14 czerwca 1971 roku w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz do członków ich rodzin, przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 149 z 5.07.1971 r. str. 2 i następne z późn. zm.).
- Rozporządzeniu (EWG) Rady numer 574/1972 z dnia 21 marca 1972 roku w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) numer 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz do członków ich rodzin, przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 74 z 27.03.1972 r. str. 1 i następne z późn. zm.).
- Rozporządzeniu Rady (WE) numer 859/2003 z dnia 14 maja 2003 roku rozszerzające przepisy rozporządzenia (EWG) numer 1408/1971 i rozporządzenia (EWG) numer 574/1972 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi przepisami wyłącznie ze względu na ich obywatelstwo (Dz. Urz. WE L 124 z 20.05.2003 r. str. 1-3).

W Polsce:

- ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. nr 31, poz. 267),
- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz. 1673 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.).

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego akceptuje różnice istniejące pomiędzy systemami krajów członkowskich i jednocześnie wprowadza zasady – instrumenty prawne –, które pozwalają na współistnienie różnych systemów ubezpieczeniowych w UE

3. Co to są świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa?

Świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa mają zastąpić twój dochód z pracy, jeśli zachorujesz, urodzisz dziecko lub opiekujesz się chorym dzieckiem i nie możesz w tym okresie zarabiać na życie.

W Polsce pracownikom przysługuje:

- wynagrodzenie na czas choroby, które wypłaca pracodawca z własnych środków, niezależnie od tego, ilu zatrudnia pracowników – łącznie przez 33 dni choroby w roku.

Do wymienionych poniżej świadczeń mają też prawo osoby pracujące na własny rachunek:

- zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego – przysługuje na czas choroby – maksymalnie przez 182 dni (w przypadku gruźlicy – do 270 dni). Wypłaca go ZUS lub płatnik składek (czyli pracodawca)
- świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego – należy się przez 12 miesięcy, jeśli wykorzystasz zasiłek chorobowy, nadal jesteś chory, lecz dzięki rehabilitacji możesz odzyskać zdolność do pracy. Wypłaca go ZUS lub pracodawca
- zasiłek wyrównawczy z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego, przysługujący przez maksymalnie 24 miesiące podczas rehabilitacji. Wypłaca ZUS lub pracodawca
- zasiłek macierzyński, należący się, gdy urodzisz, adoptujesz lub weźmiesz na wychowanie dziecko. Wypłaca ci go ZUS lub pracodawca
- zasiłek opiekuńczy, przysługujący, jeśli jesteś objęty obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, a więc jesteś pracownikiem – jeśli masz chore dziecko lub chorego członka rodziny. Wypłaca ZUS lub pracodawca.

U W A G A !

Pracodawcy płacą, jeśli zatrudniają powyżej 20 pracowników i tylko przez okres ubezpieczenia pracownika, któremu przysługuje świadczenie.

Rolnikom należy się:

- zasiłek chorobowy,
- zasiłek macierzyński.

Świadczenia te wypłaca KRUS.

Prawa do świadczeń chorobowych w Polsce nie mają studenci ani członkowie rodzin pracowników i prowadzących działalność gospodarczą – chyba, że są ubezpieczeni.

Aby mieć prawo do wynagrodzenia za czas choroby i zasiłku chorobowego musisz mieć określony okres ubezpieczenia. To czas, w którym pracowałeś, a twój pracodawca albo ty sam odprowadzałeś składki na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe.

Ubezpieczenie chorobowe jest obowiązkowe dla pracowników, dobrowolne – dla osób prowadzących działalność gospodarczą.

Prawo do zasiłku chorobowego lub wynagrodzenia za czas choroby, przysługuje ci wtedy, jeśli podlegasz obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu – po upływie 30 dni od rozpoczęcia ubezpieczenia. Od pierwszego dnia ubezpieczenia zasiłek chorobowy przysługuje wtedy, gdy wcześniej miałeś 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia. Zlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia, jeśli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni.

Jeśli jesteś ubezpieczony dobrowolnie – zasiłek chorobowy przysługuje po upływie 180 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

U W A G A !

Jeśli uległeś wypadkowi w pracy, w drodze z lub do pracy, zapadłeś na chorobę zawodową – świadczenia z tytułu choroby przysługują nawet wtedy, gdy nie masz wymaganego okresu ubezpieczenia!

4. W jakim kraju należą ci się świadczenia?

Wszystkie kraje Unii Europejskiej oraz kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z którymi Unia ma umowę o swobodnym przepływie osób, towarów i kapitału mają świadczenia z tytułu choroby lub macierzyństwa. A więc:

- Austria,
- Belgia,
- Cypr,
- Czechy,
- Dania (z wyjątkiem Grenlandii i Wysp Faro),
- Estonia,
- Finlandia,
- Francja (także obszar Reunion, Martyniki, Gwadelupy i Gujany Francuskiej),
- Grecja,
- Hiszpania,
- Holandia,
- Irlandia,
- Litwa,
- Luksemburg,
- Łotwa,
- Liechtenstein,
- Malta,
- Niemcy,
- Polska,
- Portugalia (także na Maderze i na Azorach),
- Słowacja,
- Słowenia,
- Szwajcaria (status obserwatora w EOG)
- Szwecja,
- Włochy,
- Wielka Brytania (także na Gibraltarze, nie dotyczy Wyspy Man i Wyspy Normandzkich)
- Węgry.

U W A G A !

W Szwajcarii zasady koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie dotyczą 10 nowych krajów członkowskich!

Zasady ich przyznawania, naliczania i wypłacania określa wewnętrzne prawo każdego z nich. Jednocześnie w Unii obowiązują postanowienia nadrzędne, które koordynują całą sferę tych świadczeń.

Po co?

W Unii obowiązuje zasada równego traktowania jej obywateli, a właściwie zakaz dyskryminacji ze względu na obywatelstwo. To oznacza, że w danym państwie pracownik migrujący (przyjezdny) ma takie same prawa i obowiązki, jak obywatele tego państwa.

Zasady koordynacji stanowią, że jeżeli wewnętrzne przepisy jakiegoś kraju są sprzeczne z przepisami wspólnotowymi – rozstrzygające są przepisy zawarte w Rozporządzeniach.

Koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego w UE objęte są świadczenia pieniężne z tytułu choroby, w tym także spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową oraz świadczenia z tytułu macierzyństwa.

Dzięki koordynacji, jeżeli wyjedziesz np. do Holandii i zatrudnisz się u holenderskiego pracodawcy, czy też otworzysz tam własną firmę, nie tracisz prawa do świadczeń.

Gdy zachorujesz albo urodzisz dziecko, odpowiednia instytucja ubezpieczeniowa kraju, w którym przebywasz i pracujesz, wyliczy ci i wypłaci odpowiednie kwoty według przepisów obowiązujących w tym kraju.

U W A G A !

Jednak zasada koordynacji nie oznacza, że w każdym państwie obowiązuje to samo. Z chwilą gdy zaczynasz pracę w innym państwie – zaczynasz podlegać jego wewnętrznym przepisom. Tak samo cudzoziemiec rozpoczynający pracę w Polsce podlega polskim przepisom. Oczywiście ta zasada nie oznacza, że świadczenie zawsze ci się należy! Musisz spełnić określone warunki – „zapracować” na nie – podobnie jak w Polsce także nie dostaniesz świadczenia dlatego, że zachorujesz. Musisz jeszcze być ubezpieczony. Podobnie jak w Polsce – w innych państwach członkowskich pracodawca odprowadza od twoich zarobków składki na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe.

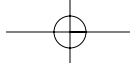
Niektóre kraje członkowskie – inaczej niż w Polsce – uzależniają prawo do świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa od tego, czy mieszkasz na jego terytorium.

Pamiętajmy jednak o koordynacji. Gdyby nie ona, nie moglibyśmy swobodnie poruszać się po obszarze Unii.

Dlatego miejsce zamieszkania nie jest warunkiem przyznania świadczeń! Świadczenia w razie choroby i macierzyństwa przyznaje, wylicza i wypłaca kraj, w którym osoba ubiegająca się o nie jest ubezpieczona. Ale zgodnie z zasadą koordynacji dostaniesz te świadczenia także wtedy, gdy mieszkasz na stałe lub przebywasz w innym państwie niż to, w którym podlegasz ubezpieczeniu.

U W A G A !

Polskie przepisy uzależniają prawo do świadczeń chorobowych od stażu ubezpieczeniowego i nie ma znaczenia, ile czasu i gdzie mieszkamy. Ale ZUS lub pracodawcy ustalając prawo do zasiłku chorobowego muszą zaliczyć zamieszkiwanie w innym państwie, jeśli tam prawo do tych świadczeń zależy od okresu zamieszkiwania na jego terytorium, a ubezpieczony, starający się o świadczenie ma za krótki okres ubezpieczenia w Polsce

P R Z Y K Ł A D :

Pani Kwiatkowska wróciła z Danii, gdzie mieszkała przez 10 lat. Otworzyła w Polsce własną firmę. Po dwóch miesiącach zachorowała. Miała w Polsce zbyt krótki okres ubezpieczenia, żeby mieć prawo do zasiłku chorobowego. ZUS zaliczył jej jednak pobyt w Danii i mogła uzyskać zasiłek, bowiem w Danii prawo do świadczeń zależy od okresu zamieszkania, a dodatkowo przerwa między zamieszkaniem w Danii, a ubezpieczeniem w Polsce nie była dłuższa niż 30 dni.

5. Gdzie pracujesz, gdzie wypłacą ci zasiłek?

We wszystkich krajach UE, a więc także w Polsce, obowiązuje podstawowa zasada: pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, może podlegać ustawodawstwu tylko jednego państwa – tego, w którym pracuje, lub prowadzi działalność gospodarczą, czyli tam, gdzie jest ubezpieczona.

Oznacza to, że świadczenie zostanie mu przyznane, wyliczone i wypłacone według „miejscowych” zasad.

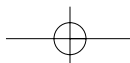
W skrócie przedstawia się to następująco:

- Polak zostanie zatrudniony przez irlandzkiego pracodawcę – zachoruje lub urodzi dziecko – dostanie świadczenie z przepisów irlandzkich
- Polak otworzy własną firmę w Niemczech – dostanie świadczenie z przepisów niemieckich
- Holender zatrudni się w Polsce – zasiłek będzie mu płacił polski pracodawca lub ZUS,
- Holender otworzy w Polsce firmę – zasiłek będzie mu płacił ZUS.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Kowalski znalazł pracę w Niemczech, a więc podlega przepisom niemieckim. Podczas pobytu w Polsce zachorował. Od polskiego lekarza dostał zaświadczenie o niezdolności do pracy.

Za okres, w którym nie mógł pracować, otrzyma z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej świadczenia chorobowe. Ustali ona prawo do wynagrodzenia chorobowego, które wypłaci niemiecki pracodawca oraz do zasiłku chorobowego, który wypłaci niemiecka kasa chorych, w której jest ubezpieczony.

Istnieją jednak wyjątki od tej reguły:

- pracownicy oddelegowani przez swego pracodawcę do pracy do innego państwa członkowskiego podlegają ustawodawstwu kraju, w którym ma siedzibę firma, która ich oddelegowała. Jednorazowy okres delegowania wynosi do 12 miesięcy, potem trzeba go każdorazowo przedłużyć.

P R Z Y K Ł A D :

6 Pan Nowak został delegowany przez swojego pracodawcę do pracy we Francji na 10 miesięcy. Podlega prawu polskiemu i polskiemu ubezpieczeniu społecznemu, bo jego firma prowadzi działalność w Polsce. Podczas pracy we Francji pan Nowak zachorował i przez trzy miesiące był niezdolny do pracy. Obowiązek wypłaty świadczeń – wynagrodzenia za czas choroby, a potem zasiłku chorobowego – ma polski pracodawca, który skierował go do pracy we Francji a potem – jeśli jest to mała firma, zatrudniająca do 20 pracowników – ZUS, mimo że pan Nowak pracuje i przebywa we Francji. Gdyby pan Nowak pracował w większej firmie, to za cały czas jego choroby płaciłby pracodawca.

- pracownicy przygraniczni – mają prawo do świadczeń wypłacanych przez państwo, w którym pracują, choć na stałe mieszkają w innym. Pracownik przygraniczny to taki, który mieszka na stałe np. w Polsce, pracuje w innym państwie, ale przynajmniej raz w tygodniu wraca do miejsca stałego zamieszkania.

P R Z Y K Ł A D :

6 Pani Kowalska mieszka w Polsce, lecz pracuje w firmie słowackiej. W domu jest raz w tygodniu. Podlega ustawodawstwu słowackiemu, bo pracuje na Słowacji. Gdy pani Kowalska urodziła dziecko, to choć mieszka w Polsce, świadczenie macierzyńskie będzie otrzymywała ze Słowacji.

U W A G A !

Jeżeli mieszkasz i pracujesz np. w Polsce, lecz wyjeżdżasz do innego państwa leczysz się – usługi medyczne zapewnia kraj, w którym przebywasz, lecz na rachunek instytucji kraju, w którym jesteś ubezpieczony i zatrudniony.

Natomiast świadczenia pieniężne są wypłacane przez instytucję kraju ubezpieczenia (w Polsce – ZUS, KRUS).

P R Z Y K Ł A D :

6 Pan Zieliński pracuje i jest ubezpieczony w Polsce. Gdy zachorował, postanowił wyjechać na leczenie do Niemiec, bo tam miał najlepszych specjalistów. Zwrócił się o zgodę na wyjazd do swojego oddziału NFZ. Zgodę uzyskał. Podczas całego pobytu w Niemczech będzie otrzymywał świadczenia chorobowe z Polski, a usługi medyczne będą udzielane na zasadach obowiązujących w Niemczech na koszt NFZ.

Popatrzmy jeszcze na kilka sytuacji:

- Mieszkasz na stałe w kraju innym niż ten, który wypłaca ci świadczenia, zachorujesz tam, gdzie mieszkasz. Świadczenia wypłaca kraj, gdzie pracujesz, a nie mieszkasz na stałe.

P R Z Y K Ł A D :

6 Pani Nowak mieszka na stałe w Polsce. Pracuje w Czechach, a więc podlega przepisom czeskim. Podczas pobytu w Polsce zachorowała. Lekarz polski wydał jej zaświadczenie o niezdolności do pracy. Za okres, w którym nie mogła pracować w Czechach, dostanie zasiłek od instytucji czeskiej.

- Zachorowałeś i trafiłeś do szpitala w innym państwie, niż to, które wypłaca ci świadczenia? Za okres choroby i pobytu w szpitalu zapłaci kraj, w którym jesteś ubezpieczony.

P R Z Y K Ł A D :

6

Pan Zieliński pracuje w Polsce. Podczas wycieczki do Francji wpadł pod samochód.

Dwa miesiące spędził we francuskim szpitalu. Za czas choroby polski pracodawca wypłaci mu wynagrodzenie chorobowe, a następnie – zasiłek chorobowy, a koszt hospitalizacji zrefunduje NFZ.

- Zachorowałeś w kraju, gdzie pracujesz, ale chcesz wrócić do kraju stałego pobytu? Możesz to zrobić – świadczenia wypłaci ci kraj zatrudnienia.

P R Z Y K Ł A D :

6

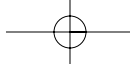
Pan Zieliński otworzył na Cyprze własną firmę. Podlega więc przepisom cypryjskim. Gdy zachorował, odpowiednia instytucja cypryjska zaczęła mu wypłacać zasiłek chorobowy.

Ponieważ choroba przedłużała się, pan Zieliński zwrócił się do cypryjskiej instytucji o wyrażenie zgody na powrót do Polski. Po powrocie nadal przysługują mu świadczenia zgodne z przepisami cypryjskimi. Będzie je dostawał od cypryjskiej instytucji ubezpieczeniowej.

- Wykonujesz jednocześnie pracę najemną na terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich, lecz mieszkasz w innym – podlegasz ustawodawstwu państwa członkowskiego, na terytorium którego mieszkasz na stałe.

Jeżeli miejscem zamieszkania jest Polska – zagraniczny pracodawca musi odprowadzać składki na twoje ubezpieczenie chorobowe do ZUS – a konkretnie I Oddziału ZUS w Warszawie.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Kowalski mieszka i pracuje w Polsce. Jednocześnie jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Czechach. Z uwagi na zatrudnienie w Polsce i zamieszkanie w Polsce, będzie miało zastosowanie polskie ustawodawstwo dotyczące zabezpieczenia społecznego. Zatem składki na ubezpieczenia społeczne będzie także odprowadzał czeski pracodawca do ZUS.

W przypadku niezdolności do pracy pan Kowalski będzie miał prawo do zasiłku chorobowego zarówno z tytułu pracy wykonywanej w Polsce, jak i w Czechach.

Prawo do zasiłku z tytułu pracy wykonywanej w Polsce ustali i zasiłek ten wypłaci pracodawca polski lub ZUS.

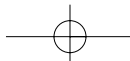
Natomiast prawo do zasiłku z tytułu pracy wykonywanej dla firmy w Czechach, z tytułu której składka na ubezpieczenie jest pobierana w Polsce, ustali i zasiłek ten wypłaci I Oddział ZUS, bo tam opłaca składki na ubezpieczenie chorobowe czeski pracodawca.

W krajach UE obowiązuje różna długość wypłaty wynagrodzenia za czas choroby. Jeśli zagraniczny pracodawca, u którego pracujesz, odprowadza za ciebie składki do polskiego systemu, a przepisy jego kraju przewidują inny okres wypłaty wynagrodzenia chorobowego, wtedy ZUS będzie wypłacał zasiłek chorobowy od chwili, gdy zagraniczny pracodawca przestanie wypłacać wynagrodzenie chorobowe.

Gdy w państwie, w którym pracujesz, nie ma wynagrodzenia chorobowego, oddział ZUS lub pracodawca będzie ci wypłacał zasiłek od pierwszego dnia niezdolności do pracy.

W przypadku zasiłku macierzyńskiego będziesz traktowana jak osoba wykonująca pracę w Polsce. Nie ma zatem znaczenia to, czy i jaki okres urlopu macierzyńskiego jest przewidziany w ustawodawstwie drugiego państwa. Wypłaca się go przez okres urlopu macierzyńskiego określonego polskimi przepisami, a te uzależniają czas urlopu od liczby urodzonych dzieci.

Jeżeli ustawodawstwo drugiego państwa przewiduje krótszy niż w Polsce okres zwolnienia od świadczenia pracy z powodu urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie, ZUS lub pracodawca nie wypłaci zasiłku za okres, w którym otrzymywałaś wynagrodzenie.

6. Sumowanie okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania

Przypomnijmy, że przepisy mogą uzależniać prawo do świadczeń w razie choroby lub macierzyństwa od tego, jak długo pracujesz (czyli od tego, czy jesteś ubezpieczony) lub czy mieszkasz na jego terytorium. Warto więc sprawdzić, czy w kraju, w którym zamierzasz pracować, liczy się staż pracy czy pobyt.

Co robić w sytuacji, gdy pracowałeś w kilku państwach unijnych i w żadnym nie wypracowałeś odpowiedniego okresu, by przyznano ci świadczenie?

Aby uniknąć takich przykrych sytuacji, na obszarze Unii obowiązuje zasada sumowania. Umożliwia ci ona przyznanie świadczeń, nawet jeśli w tym państwie masz za krótki staż lub pobyt. Gdyby jej nie wprowadzono, po prostu traciłbyś prawo do świadczeń!

U W A G A :

 Ponieważ do świadczeń z tytułu macierzyństwa nie jest w Polsce wymagany okres ubezpieczeniowy, tu nie musimy sumować okresu ubezpieczenia.

I. Jak dokonuje się sumowania, gdy starasz się o polskie świadczenie w razie choroby?

Załóżmy, że krótko pracowałeś w Polsce, a potem wyjechałeś za granicę. Tam przepracowałeś kilka miesięcy i wróciłeś do kraju, gdzie znowu podjąłeś pracę. Okres ubezpieczenia w Polsce i za granicą był zbyt krótki, byś miał prawo do świadczenia. W takiej sytuacji wszystkie miesiące pracy w obu krajach zostaną zliczone pod warunkiem, że przerwy między nimi nie przekroczą 30 dni.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Kowalski przez 3 miesiące pracował w Polsce, potem znalazł pracę w Grecji na pół roku, a następnie po dwutygodniowej przerwie rozpoczęła działalność gospodarczą w Polsce.

Zgodnie z polskimi przepisami powinien wypracować sobie 180 dni ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, ale nie zdążył, bo zachorował.

Oddział ZUS przyznał mu prawo do zasiłku chorobowego, gdyż do wymaganego przepisami polskimi okresu ubezpieczenia doliczył okres ubezpieczenia w Grecji.

Pan Kowalski jako dowód przedłożył w oddziale ZUS zaświadczenie na formularzu E 104 wystawione przez grecką instytucję ubezpieczenia chorobowego.

Jak powinieneś to załatwić?

Jeśli starasz się o polskie świadczenie – do okresu ubezpieczenia wymaganego do nabycia prawa do zasiłku lub wynagrodzenia chorobowego, zalicza się okresy ubezpieczenia w innych krajach, o ile przerwa w ubezpieczeniu nie przekracza 30 dni. W razie dłuższej przerwy zalicza się je tylko wtedy, gdy przerwa była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym, służbą wojskową.

W innych przypadkach poprzednie okresy ubezpieczenia, sprzed przerwy dłuższej niż 30 dni, nie są uwzględniane przy ustalaniu prawa do zasiłku lub wynagrodzenia chorobowego.

- Jeśli byłeś zatrudniony za granicą albo prowadziłeś działalność na własny rachunek – musisz mieć zaświadczenie potwierdzające okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania w innym państwie. To ostatnie tylko wtedy, gdy w tym kraju czas zamieszkania uprawnia do wypłaty świadczeń chorobowych.

- Jeśli byłeś pracownikiem sezonowym i chcesz doliczenia tego okresu – musisz przedstawić swoją umowę o pracę, poświadczoną przez urząd zatrudnienia państwa członkowskiego, na którego terytorium pracowałeś oraz zaświadczenie potwierdzające okresy zatrudnienia – na formularzu E 104

W przypadku pracowników sezonowych okresy zatrudnienia zlicza się nawet, jeżeli przerwa w ubezpieczeniu przekracza okres dopuszczalny przez polskie ustawodawstwo (30 dni) i przepisy innych krajów – pod warunkiem jednak, że pracownik nie przerwał ubezpieczenia na dłużej niż cztery miesiące. Ale czas ten sumuje się tylko pod warunkiem, że wykonywał pracę sezonową w innym państwie członkowskim i w Polsce pracuje także jako pracownik sezonowy.

U W A G A !

Wszystkie informacje o zatrudnieniu i ubezpieczeniu muszą być wpisane do formularza E 104.

Pamiętaj, że wracając do Polski z każdego wyjazdu z zagranicy (oczywiście związanego z pracą, a nie z turystyką), powinieneś zabrać ze sobą ten formularz. Wypełnią ci go w ubezpieczeniowej instytucji odpowiedzialnej za świadczenia chorobowe i macierzyńskie tego kraju.

Jeżeli tego nie zrobisz, o jego wydanie wystąpi do tego urzędu ZUS, ale wydłuży to czas załatwiania świadczenia.

Jak ustala się twoje prawo do innych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego? Dotyczy to także cudzoziemców, którzy pracują w Polsce.

- Świadczenie rehabilitacyjne – trzeba mieć orzeczenie wydane przez lekarza orzecznika twojego oddziału ZUS. Lekarz orzecznik składa je na twój wniosek i na druku ZUS Np-7. Druk ten może zostać wysłany do kraju, gdzie aktualnie przebywasz.

Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie twojej dokumentacji medycznej.

- Zasiłek wyrównawczy – trzeba mieć orzeczenie wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy lub lekarza orzecznika ZUS o potrzebie przeprowadzenia rehabilitacji zawodowej.
- Zasiłek macierzyński – trzeba mieć akt urodzenia dziecka wystawiony przez zagraniczny urząd oraz zaświadczenie szpitala o porodzie.
- Zasiłek opiekuńczy – przysługuje jedynie osobom podlegającym obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu, a więc pracownikom, członkom rolniczych spółdzielni oraz osobom odbywającym służbę zastępczą. Trzeba mieć zaświadczenie lekarza o sprawowaniu opieki.

II. Jak dokonuje się sumowania, gdy starasz się o świadczenie zagraniczne?

Starasz się o zasiłek w kraju, gdzie po to by mieć prawo do świadczenia, wymagany jest staż pracy, a ty masz za krótki okres ubezpieczenia, by je uzyskać? Wtedy instytucja ubezpieczeniowa tego kraju doliczy ci okres pracy i ubezpieczenia w Polsce.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Kowalski przez rok pracował w Polsce jako kucharz. Wyjechał do kraju, gdzie by dostać świadczenie, trzeba być ubezpieczonym przez 6 miesięcy i tam zatrudnił się w restauracji. Po 3 miesiącach pan Kowalski zachorował. Aby uzyskać zagraniczne świadczenie chorobowe, ma o 3 miesiące za krótki okres ubezpieczenia, bo przepisy precyzują, iż konieczne jest 6-miesięczne ubezpieczenie. Jednak instytucja ubez-

pieczeniowa tego kraju uznała panu Kowalskiemu okres ubezpieczenia w Polsce i zasiłek przyznała.

Aby można było dokonać sumowania, musisz przedstawić instytucji, która w kraju twego zatrudnienia przyznaje i wypłaca świadczenia, okresy ubezpieczenia z Polski na formularzu E 104. Dlatego jeszcze przed wyjazdem z Polski powinieneś się zwrócić o formularz do swojego oddziału ZUS.

Jeśli tego zaniedbasz, instytucja kraju unijnego zwróci się do ZUS o przysłanie formularza.

Podobne zasady obowiązują, gdy pracowałeś w więcej niż dwóch krajach.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Nowak pracował pół roku w Polsce. Potem wyjechał do Niemiec i tam przepracował 3 miesiące. Następnie udał się do Holandii do pracy na budowie. Po 2 tygodniach zachorował. Pracował zbyt krótko, by instytucja holenderska wypłaciła mu zasiłek chorobowy. Jednak po doliczeniu okresów ubezpieczenia w Polsce i w Niemczech – pan Kowalski uzyskał prawo do zasiłku.

Jeśli jesteś pracownikiem sezonowym i starasz się o zasiłek za granicą, oprócz formularza E 104, musisz przedłożyć umowy o pracę poświadczane przez urzędy zatrudnienia, krajów, gdzie pracowałeś. W odniesieniu do pracy w Polsce – przedkładasz zaświadczenie z wojewódzkiego urzędu pracy.

7. Świadczenia się nie kumulują

Zgodnie z wspólnotowym przepisem niekumulowania świadczeń, nie możesz pobierać kilku takich samych świadczeń za ten sam okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

Jeżeli np. pracujesz w dwóch państwach jednocześnie – świadczenie będzie ci się należało tylko z jednego. Tak wynika ze wspólnotowej zasady jedności ustawodawstwa.

Jeżeli przysługują ci świadczenia macierzyńskie z dwóch lub więcej krajów – otrzymasz świadczenie od tego państwa, w którym urodziłeś dziecko.

Jeśli urodziłeś dziecko np. w Polsce, ale przed porodem pracowałeś np. w Niemczech i Francji, świadczenie należy ci się na podstawie przepisów obowiązujących w kraju, gdzie pracowałeś ostatnio, a więc przepisów francuskich.

P R Z Y K Ł A D :

Pani Kowalska pracowała najpierw w Czechach, potem na Słowacji. W obu tych krajach nabyła uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego. W Polsce – gdzie nie pracowała – urodziła dziecko. Choć pani Kowalska nabyła uprawnienia do zasiłku w Czechach i na Słowacji – dostanie jedno świadczenie, według ustawodawstwa słowackiego, bo tam pracowała ostatnio.

8. Kiedy zaliczą ci okres pobierania świadczeń?

W każdym państwie członkowskim świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa wypłacane są przez różny czas. Może się zdarzyć, że państwo, które przyzna ci zasiłek chorobowy uwzględni okres pobierania tego samego świadczenia w innym kraju.

Jak to jest w Polsce?

W przypadku polskich świadczeń zasada ta dotyczy tylko zasiłku chorobowego.

Pracodawca lub oddział ZUS ustalając ci maksymalny okres, przez który będzie wypłacać ci zasiłek, może wziąć pod uwagę fakt, że brałeś zasiłek na tę samą chorobę w innym państwie, jeśli:

- chorujesz nieprzerwanie,
- przerwa między poprzednim a obecnym okresem niezdolności do pracy z powodu tej samej choroby nie przekroczyła 60 dni.

P R Z Y K Ł A D :

Pan Nowak był zatrudniony w Czechach, potem wrócił do Polski i tu podjął pracę. Po miesiącu zachorował. Pan Nowak poinformował ZUS, że podczas pracy w Czechach też chorował na tę samą chorobę i brał zasiłek przez 80 dni. Oddział ZUS na prośbę polskiego pracodawcy wystąpił do czeskiej instytucji właściwej o podanie okresu wypłaty świadczeń z tytułu tej choroby.

Ponieważ pomiędzy okresami niezdolności do pracy w Czechach i w Polsce przerwa była krótsza niż 60 dni, pracodawca zaliczył do okresu zasiłkowego okres wypłaty zasiłku chorobowego w Czechach.

W Polsce okres wypłacania zasiłku chorobowego wynosi maksymalnie 182 dni. Oznacza to, że w Polsce pan Nowak będzie pobierał zasiłek jeszcze przez 102 dni (bo $182 - 80 = 102$).

P R Z Y K Ł A D :

Gdy Pan Kowalski zaczął pracować w Niemczech, okazało się, że ma gruźlicę. Przyznano mu zasiłek chorobowy, który pobierał przez 100 dni. Pan Kowalski wrócił do Polski i przyjął kolejną posadę, co oznacza, że podlega polskim przepisom. Ponieważ polski okres zasiłkowy w przypadku gruźlicy wynosi 270 dni, pan Kowalski będzie pobierał zasiłek jeszcze przez 170 dni ($270 - 100 = 170$ dni).

Jeśli jesteś rolnikiem – okres pobierania zasiłku wynosi 180 dni, ale jeżeli jesteś dalej niezdolny do pracy i dalsze leczenie i rehabilitacja rokują odzyskanie zdolności do pracy, można go przedłużyć, nie więcej jednak niż o dalsze 360 dni. Tak jak w przypadku pracowników i osób pracujących na własny rachunek wlicza się nieprzerwane okresy pobierania zasiłku chorobowego z innego ubezpieczenia.

Jak to jest w krajach UE?

Zasada jest podobna: jeśli przebywasz za granicą i występujesz o zasiłek, także mogą ci uwzględnić okres pobierania świadczeń w innym kraju, np. w Polsce. Urząd zapyta ZUS, jak długo otrzymywałes zasiłek w Polsce.

9. Jak ci ustalą wysokość świadczenia?

W Polsce wysokość świadczeń w razie choroby i macierzyństwa obliczana jest pracownikom i osobom wykonującym pracę na własny rachunek na podstawie wynagrodzenia lub przychodu, od którego płacimy składki na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe za ostatnich 12 miesięcy kalendarzowych, przed powstaniem niezdolności do pracy.

W przypadku rolników indywidualnych wysokość zasiłku chorobowego wynosi jedną trzydziestą podstawowej emerytury rolniczej za każdy dzień niezdolności do pracy, natomiast zasiłek macierzyński – trzyipółkrotną wysokość podstawowej emerytury rolniczej.

W krajach UE wysokość świadczeń chorobowych i macierzyńskich zależy od różnych czynników.

Najczęściej liczy się go w jeden z trzech sposobów:

- uwzględniając średnie wynagrodzenie lub średnią wysokość składki odprowadzanej na ubezpieczenie chorobowe – instytucja wyliczająca zasiłek ustala średni zarobek lub składkę wyłącznie na podstawie udokumentowanych zarobków lub udokumentowanej podstawy wymiaru składek opłacanych w okresach ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem tego kraju.
- zryczałtowanego zarobku – bierze pod uwagę średnią zryczałtowanych zarobków uzyskiwanych w okresie ubezpieczenia w tym kraju.
- liczby członków rodziny – bierze pod uwagę również członków rodziny ubezpieczonego, którzy mieszkają na terytorium innego państwa członkowskiego.

Jeśli więc pracowałeś w państwie, gdzie obowiązuje ta ostatnia zasada, zwróć się do ZUS lub KRUS o wystawienie zaświadczenia dotyczącego

członków twojej rodziny. O wystawienie formularza może wystąpić także właściwa instytucja państwa członkowskiego, które przyznaje ci świadczenie. Zachowuje on ważność przez 12 miesięcy od daty wydania. Ważność zaświadczenia może być przedłużona. Zaświadczenie wystawia się na formularzu E 105.

U W A G A !

Musisz jak najszybciej powiadomić ZUS, KRUS lub instytucję państwa członkowskiego o każdej zmianie w twojej rodzinie, np. jeśli ktoś umrze, by dokonać korekty zaświadczenia.

W przypadku, gdy do instytucji polskiej wpłynie z instytucji innego państwa członkowskiego lub od samego zainteresowanego prośba o wystawienie zaświadczenia dotyczącego członków rodziny zamieszkujących w Polsce, polska instytucja wystawia formularz E 105. Wypełniony formularz wysyła do właściwej instytucji ubezpieczeniowej albo przekazuje zainteresowanemu.

10. Zwolnienie lekarskie

W krajach Unii – podobnie jak w Polsce – obowiązują ściśle procedury. Musisz ich przestrzegać, bo inaczej możesz mieć kłopoty z przyznaniem prawa do świadczenia.

Jeśli zachorujesz, powinieneś w ciągu trzech dni od wypadku lub choroby przedstawić odpowiedniej instytucji ubezpieczeniowej zawiadomienie o niezdolności do pracy lub zwolnienie lekarskie, jeśli lekarz, który cię prowadzi, ma uprawnienia do jego wystawienia.

Dowiedz się, czy lekarz z pomocy którego korzystasz, ma prawo do wystawiania takiego zaświadczenia.

Jeśli nie, to instytucja ubezpieczeniowa przystępuje do zbadania, czy rzeczywiście jesteś niezdolny do pracy – zarządzając własne badanie lekarskie – i wydaje zaświadczenie o niezdolności do pracy albo uznaje, że jesteś zdrowy.

Jeśli się nie podporządkujesz tej procedurze, np. nie dasz się zbadać wyznaczonemu lekarzowi – mogą ci odmówić wypłaty świadczeń!

U W A G A !

Jeśli nie dostarczysz zaświadczenia lekarskiego w ciągu trzech dni – w krajach UE praktycznie nie grożą ci żadne sankcje – bo tak orzekł Trybunał Europejski.

Ale pamiętaj: w naszym kraju musisz dostarczyć pracodawcy lub ZUS zaświadczenie lekarskie nie później niż w ciągu 7 dni od daty jego wystawienia. Jeśli tego nie zrobisz – obniża się świadczenie o 25 %, począwszy od ósmego dnia orzeczonej niezdolności do pracy do dnia dostarczenia zaświadczenia lekarskiego.

Nie ma natomiast sankcji, gdy niedostarczenie zaświadczenia nastąpiło z przyczyn niezależnych od ciebie.

U W A G A !

Instytucje państw członkowskich nie mogą odrzucić przedłożonych im dokumentów, np. zaświadczenia lekarskiego z tego powodu, że są sporządzone po polsku! Nie mogą od ciebie wymagać przetłumaczenia dokumentu.

Rzadko kto z nas pamięta, że ubezpieczony traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres objęty zaświadczeniem lekarskim, jeżeli zostanie stwierdzone, że w czasie tego zwolnienia wykonywał pracę zarobkową albo wykorzystywał zwolnienie lekarskie w sposób niezgodny z jego celem. To, czy tak się stało, płatnik świadczenia może sprawdzić wyznaczając kontrolę – specjalne badanie. Zgodnie z przepisami wspólnotowymi instytucja właściwa (czyli ta, która wypłaca świadczenie) w każdym przypadku zachowuje prawo do przeprowadzenia kontroli stanu zdrowia zainteresowanego przez wybranego przez siebie lekarza. I nie ma znaczenia, czy ubezpieczony mieszka w kraju, w którym dostaje świadczenie, czy w innym. Oznacza to, że osoba zamieszkująca w Polsce a uprawniona do zasiłków w instytucji właściwej innego państwa członkowskiego (np. Niemiec) może być skontrolowana w Polsce na takich samych zasadach jak wszyscy mieszkańcy Polski.

Jeżeli lekarz orzecznik ZUS podda taką osobę badaniu i skróci okres niezdolności do pracy ustalony przez lekarza leczącego, wyda jej odpowiednie zaświadczenie, które ZUS jako instytucja miejsca zamieszkania (pobytu) przekaze zainteresowanemu i instytucji wypłacającej świadczenie.

Należy zaznaczyć, że kontroli lekarskiej według polskiego ustawodawstwa nie jest poddawany każdy ubezpieczony, który jest niezdolny do pracy z powodu choroby, a jedynie ci ubezpieczeni, w przypadku których zaświadczenia o niezdolności do pracy budzą wątpliwości co do prawidłowości orzekania przez lekarza leczącego.

U W A G A !

Jeśli niezdolność do pracy spowodowana została nadużyciem alkoholu, ubezpieczony traci prawo do zasiłku chorobowego za okres pierwszych 5 dni tej niezdolności.

11. Eksport świadczeń

Zgodnie z zasadą zachowania praw nabytych, świadczenia pieniężne w razie choroby i macierzyństwa będą wypłacane przez polskich pracodawców, ZUS, KRUS także wtedy, gdy uprawniony przebywa lub mieszka w innym państwie członkowskim.

Świadczenie będzie przekazywane na konto bankowe, którego numer zostanie podany przez ciebie we wniosku o transfer świadczenia.

Prawo do zasiłków chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego, opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego przedawnia się po upływie sześciu miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

Jeżeli jednak nie mogliśmy wystąpić z roszczeniem o wypłatę zasiłku z przyczyn niezależnych od nas, termin przedawnienia liczy się od dnia, w którym ustała przeszkoda uniemożliwiająca jego zgłoszenie.

Dodatkowo gdy niewypłacenie zasiłku w całości lub w części spowodowane zostało błędem płatnika składek albo ZUS, prawo do zasiłku przedawnia się po upływie lat trzech.

12. Formularze, formularze...

Aby usprawnić przyznawanie i naliczanie świadczeń, musi istnieć sprawny przepływ informacji o ubezpieczonych między poszczególnymi krajami Unii. Dlatego instytucje państw członkowskich wzajemnie informują się o:

- okresach ubezpieczenia przebytych przez ciebie na ich terytorium,
- o twojej niezdolności do pracy,
- o wynikach kontroli i badań lekarskich,
- o przyznaniu prawa lub odmowie przyznania świadczeń.

Używają do tego specjalnych formularzy unijnych. Każde państwo członkowskie ma takie same formularze – tyle że we własnym języku.

- **E 104** – „Zaświadczenie dotyczące sumowania okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania. Choroba – macierzyństwo – śmierć /zasilek/ – gruźlica”:
- dane instytucji innego państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał ostatnio ubezpieczony (ulicę, numer, kod pocztowy, miejscowość i państwo).
- dane osoby ubezpieczonej, która wystąpiła z wnioskiem o świadczenie pieniężne i trzeba zsumować okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania przebyte w innym państwie członkowskim.
- numer ubezpieczenia w instytucji innego państwa członkowskiego, do której wysyłany jest formularz.
- czy ubezpieczony pracował jako osoba zatrudniona, czy na własny rachunek.
- nazwę ostatniego pracodawcy albo nazwę ostatnio wykonywanej działalności na własny rachunek.
- nazwy ostatnich pracodawców lub firm albo poprzednio wykonywanej działalności na własny rachunek.

- **E 105** – „Zaświadczenie dotyczące członków rodziny osoby zatrudnionej lub osoby pracującej na własny rachunek branych pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu niezdolności do pracy”
- **E 115** – „Wniosek o świadczenia pieniężne z tytułu niezdolności do pracy”;

Zawiera m.in.:

- dane osoby zatrudnionej, pracującej na własny rachunek lub osoby bezrobotnej, która wystąpiła o wypłatę świadczenia.
- przyczynę niezdolności do pracy.

W przypadku „macierzyństwa” jest podawany przewidywany termin porodu.

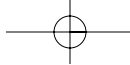
- informuje o badaniu przeprowadzonym przez lekarza instytucji miejsca zamieszkania (pobytu) oraz o orzeczeniu tego lekarza. Jeżeli niezdolność do pracy zostanie przez lekarza orzecznika ZUS potwierdzona, lekarz orzecznik wystawia formularz E 116.
- **E 116** – „Zaświadczenie lekarskie dotyczące niezdolności do pracy (choroba, macierzyństwo, wypadek przy pracy, choroba zawodowa) ”;
- **E 117** – „Przyznanie świadczeń pieniężnych w przypadku macierzyństwa i niezdolności do pracy”;
- **E 118** – „Powiadomienie o nieuznaniu lub zakończeniu niezdolności do pracy”;

Integralną część formularza E 118 stanowi Załącznik, który zawiera informację o przysługujących w poszczególnych państwach członkowskich

środkach odwoławczych od decyzji wydanej za pomocą formularza E 118 oraz informację o środkach odwoławczych przysługujących w polskim ustawodawstwie.

Formularz E 118 jest w istocie pewną formą decyzji o zakończeniu niezdolności do pracy lub nieuznaniu niezdolności do pracy, w związku z badaniem przeprowadzonym przez lekarza instytucji albo niepodporządkowaniem się ubezpieczonego formalnościom przewidzianym przez ustawodawstwo państwa zamieszkania (pobytu). Zawiera on także postanowienia dotyczące prawa do świadczeń pieniężnych.

13. Instytucje, w których załatwisz swoje sprawy

W każdym kraju działają instytucje, które mają obowiązek poinformować cię o wszystkich przysługujących ci prawach oraz obowiązkach w Polsce i krajach UE, do których zwracasz się, gdy składasz wniosek o świadczenie, które ci je obliczają i wypłacają. Dzielimy je następująco:

Właściwa władza – minister lub ministrowie, którym podlegają w kraju systemy zabezpieczenia społecznego.

W Polsce to:

Minister Polityki Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa
Tel. (022) 661 10 00 (centrala)
<http://www.mps.gov>
<http://www.mps.gov.pl>

Departament Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego

ul. Gałczyńskiego 4
00-362 Warszawa
Tel. (022) 826 12 61
Tel./Fax. (022) 826 59 01

Instytucja łącznikowa – instytucja upoważniona do komunikowania się w twoich sprawach ze swoim odpowiednikiem za granicą.

W Polsce to:

Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Departament Świadczeń Krótkoterminowych
ul. Czerniakowska 16
00-701 Warszawa
Tel. (022) 840 09 22, 623 44 02
Fax. (022) 840 07 12
<http://www.zus.pl>

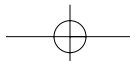
Centrala Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Al. Niepodległości 190
00-608 Warszawa
Tel. (022) 825 83 84
Fax. (022) 825 95 97
<http://www.krus.gov.pl>

Instytucja właściwa – instytucja, do której zwracasz się o przyznanie świadczenia.

W Polsce to:

- Pracodawcy zobowiązani do wypłacania swoim pracownikom świadczeń w razie choroby lub macierzyństwa,
- oddziały ZUS – w odniesieniu do osób pracujących na własny rachunek oraz małych firm zatrudniających do 20 pracowników (www.zus.pl),
- oddziały KRUS – w odniesieniu do rolników (www.krus.pl).

Institucje łącznikowe za granicą**A u s t r i a**

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger
Kundmannngasse 21
AU-1030 Wien
Postfach 600
Austria
Tel. 00 43 1 711 320
Fax. 00 43 1 711 323 777
e-mail: presse@hvb.sozvers.at
<http://www.sozialversicherung.at>

B e l g i a

Institut National d'Assurance Maladie Invalidité (INAMI)
Rijksinstituut voor ziekte – en invaliditeitsverzekering
211, avenue de Tervuren
B-1150 Bruxelles 15, Belgique
Tel. 00 32 2 739 71 11
Fax. 00 32 2 739 72 91
e-mail: bib@inami.be
<http://www.inami.be>

dla marynarzy:

Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins
Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden, Maison Maritime - Olijftakstraat, 7-13
BE-2060 Anvers 6, Belgique
Tel. 00 32 3 220 74 11
Fax. 00 32 3 220 74 66
<http://www.cspm.fgov.be>

C y p r

Ministry of Labour and Social Insurance
Department of Social Insurance
7, Lord Byron Ave.
CY-1463 Nicosia
Cyprus
Tel. 00 357 22 40 16 38
Fax. 00 357 22 67 29 84
e-mail: ministryhealth@cytanet.com.cy
e-mail: soc.ins@cytanet.com.cy
<http://www.mlsi.gov.cy>

C z e c h y

Česká Správa Sociálního Zabezpečení (CSSZ)
Křížová 25
CH-22508 Praha 5
Czech Republic
Tel. 00 420 257 06 21 15
Fax. 00 420 257 06 30 32
e-mail: posta@cssz.cz
<http://www.cssz.cz>

D a n i a

Den Sociale Sikringsstyrelse
Landemærket 11
DK-1119 København K
Denmark
Tel. 00 45 33 95 50 00
Fax. 00 45 33 91 56 54
e-mail: dss@dss.dk
<http://www.dss.dk>

E s t o n i a

Eesti Haigekassa
Lembitu 10
EE-10114 Tallinn
Estonia
Tel. 00 372 620 84 30
Fax. 00 372 620 84 49
e-mail: info@haigekassa.ee
<http://www.haigekassa.ee>

F i n l a n d i a

Kansaneläkelaitos (KELA)
Nordenskiöldinkatu 12
00250 Helsinki
Finland
P.O. Box 450
FI – 00101 HELSINKI
Tel. 00 358 20 434 19 81
Fax. 00 358 20 434 12 80
e-mail: international.affairs@kela.fi
<http://www.kela.fi>

F r a n c j a

Centre des Liaisons Européennes et Internationales de Sécurité Sociale
11, Rue de La Tour-des-Dames
FR-75436 Paris
France
Tel. 00 33 1 45 26 33 41
Fax. 00 33 1 49 95 06 50
<http://www.cleiss.fr>

G r e c j a

IKA – Idryma Koinonikon Asphaliseon
Agiou Konstantinou
Socratous 8
GR-10241 Athina
Greece
Tel. 00 30 210 674 46 63
00 30 210 674 11 40
00 30 210 674 94 93
Fax. 00 30 210 674 13 77
e-mail: dasika@ika.gr
<http://www.ika.gr>

dla marynarzy:

Fundusz Emerytalny dla Marynarzy
Tis Ethnikis Antisstasseas 1
GR – PEIRAIAS
Greece
Tel. 00 30 210 417 89 22

dla emerytowanych urzędników państwowych:

Ministerstwo Finansów
Karagiorgi Serwias 10
GR-10184 Athina
Greece
e-mail: pubdebt@mof-glk.gr
<http://www.mof-glk.gr>

Hiszpania
Instituto Nacional
de la Seguridad Social
(INSS)

c/ Padre Damián, 4
 ES-28036 Madrid
 Spain
 Tel. 00 34 91 568 83 00
 Fax. 00 34 91 561 10 51
 00 34 91 563 20 85
 00 34 91 563 29 08
 e-mail:prestaciones.inss@segsocial.es
<http://www.seg-social.es>

specjalny system dla marynarzy:

Instituto Social de la Marina

Calle Génova 24
 ES-28004 Madrid
 Spain
 Tel. 00 34 91 319 43 00
 00 34 91 319 80 00
 Fax. 00 34 91 319 90 34
<http://www.seg-social.es/ism>

Holandia
Gemeentelijk
Administratiekantoor (GAK)

Bos En
 Lommerplantsoen 1
 Postbus 8300
 NL-1005 CA
 Amsterdam
 Netherlands
 Tel. 00 31 20 687 91 11
 Fax. 00 31 20 687 20 40
<http://www.gak.nl>

Irlandia
Department of Social,
Community
and Family Affairs

Social Welfare Services Office
 Government Buildings
 Ballinalee Road
 Longford
 Ireland
 Tel. 00 353 41 434 52 11
 00 353 1 874 84 44
 Fax. 00 353 1 704 33 04
 e-mail:info@www.welfare.ie
<http://www.welfare.ie>

Department of Social,
Community
and Family Affairs

A'ras Mhic Dhiarmada,
 Store Street
 Dublin 1
 Ireland
 Tel. 00 353 1 874 84 44
 00 353 1 704 30 00
 e-mail:info@www.welfare.ie
<http://www.welfare.ie>

Islandia
Tryggingastofnun ríkisins

Laugavegi 114-116
 IS-150 Reykjavík
 Iceland
 Tel. 00 354 560 44 00
 biuro obsługi klienta:
 Tel. 00 354 560 44 60
 Fax. 00 354 562 45 35
 e-mail:tr@tr.is
<http://www.tr.is>

Lichtenstein
Amt für Volkswirtschaft

Austrasse 15
 FL-9490 Vaduz
 Liechtenstein
 Tel. 00 423 236 62 94
 Fax. 00 423 236 74 20

Litwa
Valstybinio Socialinio Draudimo
Fondo Valdyba (SODRA)

Konstitucijos Ave. 12
 LT-09308 Vilnius
 Lithuania
 Tel. 00 370 5 27 24 864
 Fax. 00 370 5 27 23 641
 e-mail:sodrainfo@sodra.lt
<http://www.sodra.lt>

Luksemburg
Union des Caisses de Maladie

125, route d'Esch BoËte postale
 1023
 LU-1010 Luxembourg
 LUXEMBOURG
 Tel. 00 352 498 33 11
 Fax. 00 352 498 332
<http://www.secu.lu>

Łotwa
Valsts Sociālās Apdrošināšanas
Aģentūra (VSAA)

Lāčplēša iela 70 a
 LV-1011 Rīga
 Latvia
 Tel. 00 371 70 11 800
 Fax. 00 371 70 11 813
 e-mail:vsaa@hq.vsa.lv
<http://www.vsa.lv>

Malta
Dipartiment tas-Sigurta Soċjali

38, Trip l-Ordinanza
 MT-Valletta CMR 02
 Malta
 Tel. 00 356 25 90 32 67/43
 Fax. 00 356 25 90 32 34
 e-mail:ira.dss@gov.mt
<http://www.msp.magnet.mt>

Niemcy
Deutsche Verbindungsstelle
Krankenversicherung – Ausland

Pennfeldsweg 11 – 15
 DE-53177 Bonn
 Deutschland
 Tel. 00 49 2 28 9 53 00
 Fax. 00 49 2 28 9 53 06 00
 e-mail:Post@dvka.de
<http://www.dvka.del>

Norwegia
Rikstrygdeverket

Sannergeta 2
 NO-0426 Oslo
 Postboks 5200
 Nydalen
 Norway
 Tel. 00 47 22 92 70 00
 Fax. 00 47 22 92 70 70
 e-mail:rtv@trygdeetaten.no
<http://www.trygdeetaten.no>

Portugalia
Departamento de Relações
Internacionais de Segurança
Social

Rua da Junqueira, 112
 Apartado 3072
 PT-1300-344 Lisboa
 Portugal
 Tel. 00 351 21 365 23 00
 Fax. 00 351 21 365 24 98
 e-mail:driss@seg-social.pt
<http://www.seg-social.pt>

Słowacja
Socialna poisťovna

Ul. 29 August 8-10
 SK-813 63 Bratislava 1
 Slovakia
 Tel. 00 421 2 59 24 87 12/14
 Fax. 00 421 2 59 24 87 20
 e-mail:poradnaeu@socpoist.sk
<http://www.socpoist.sk>

Słowenia
Zavod za Zdravstvo
Zavarovanje Slovenije

Miklosiceva 24
 SI-1507 Ljubljana
 Slovenia
 Tel. 00 386 1 30 77 200
 Fax. 00 386 1 23 12 182
<http://www.zzzs.si>

Szwajcaria
Institution commune LaMal

Gibelinstrasse 25
 Postfach
 CH-4503 Solothurn
 Suisse
 Tel. 00 41 32 625 48 20
 Fax. 00 41 32 625 48 29
 e-mail:info@kvg.org
<http://www.kvg.org>

Szwecja
Riksförsäkringsverket (RFV)

Adolf Fredriks kyrkogata 8
 SE-103 51 Stockholm
 Sweden
 Tel. 00 46 8 786 90 00
 Fax. 00 46 8 411 27 89
 e-mail:rfv.stockholm@rfv.sfa.se
<http://www.rfv.se>

Węgry
Országos
Egészségbiztosítási Pénztár
(OEP)

Váci u. 73/A
 HU-1055 Budapest
 Hungary
 Tel. 00 36 1 350 20 01
 Fax. 00 36 1 359 66 54
 e-mail:sajto@oep.hu
<http://www.oep.hu>

Wielka Brytania
i Gibraltar
Department for Work and
Pensions

The Pension Service
 Pension Centre
 Tyneview Park
 Newcastle-upon-Tyne
 England NE 98 1 BA
 United Kingdom
 Tel. 00 44 191 21 87 777
 Tel. 00 44 191 21 87 878
 Fax. 00 44 191 21 87 293
<http://www.dwp.gov.uk>

Północna Irlandia
Department for Social
Development

Northern Ireland
Social Security Agency
Network Support Branch
Overseas Benefits Unit
 Block 2
 Stormont Estate
 Belfast BT4 3SJ
 United Kingdom
 Tel. 00 44 28 9056 9100
 Fax. 00 44 28 9056 9240
<http://www.dsdni.gov.uk>

Włochy
Istituto nazionale della
previdenza sociale (INPS)
Direzione generale

Via Ciro il Grande 21
 IT-00144 Roma
 Italy
 Tel. 00 39 06 77 381
<http://www.inps.it>

Wszędzie gdzie pracujesz, sprawdź, czy pracodawca odprowadza składki od twojej pensji na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe.

Gdy prowadzisz firmę w Polsce – ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne, ale opłaca ci się ubezpieczyć.

Miej zawsze ze sobą unijne formularze.

Będą ci potrzebne przy załatwianiu świadczeń, gdy zachorujesz, ulegniesz wypadkowi albo urodzisz dziecko.

Pamiętaj: świadczenie należy ci się z tego kraju, gdzie byłeś ubezpieczony, jeśli spełnisz wszystkie warunki wymagane w tym kraju – mieszkać możesz wszędzie.

Gdy zachorujesz lub urodzisz dziecko, odpowiednia instytucja państwa, w którym pracowałeś, wyliczy ci i będzie wypłacać świadczenie.

Wyjechałeś do pracy w Irlandii.

P R Z Y P A D E K :

Pracodawca opłacał składki na twoje ubezpieczenie chorobowe.

Rozstałeś się z nim jednak po roku i ponieważ jesteś przedsiębiorczy – założyłeś w Irlandii własną firmę – sam opłacałeś składki do irlandzkiej instytucji ubezpieczeniowej.

Zachorowałeś. W ciągu 3 dni w irlandzkiej instytucji odpowiedzialnej za zasiłki chorobowe, przedstawiłeś zaświadczenie lekarskie.

Urząd sprawdził, czy rzeczywiście jesteś chory, czy tylko udajesz.

Wypłacił ci zasiłek na czas choroby.

Opłacił także koszty pobytu w szpitalu.

P R Z Y P A D E K :

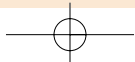
Po czterech miesiącach pracy w Irlandii wróciłeś do Polski i otworzyłeś firmę.

Po trzech miesiącach zachorowałeś.

Zwracasz się do ZUS o zasiłek chorobowy.

Abyś w Polsce dostał świadczenie chorobowe, musiałbyś być ubezpieczony przez 180 dni, ale nie byłeś.

Na szczęście ZUS zsumował ci staż i ubezpieczenie w Polsce i Irlandii i wypłacił świadczenie. Było to możliwe, ponieważ przerwa pomiędzy ubezpieczeniami w Irlandii i w Polsce trwała krócej niż trzydzieści dni.

I N F O R M A C J A

tel.: (0 22) 661 17 78

informator telefoniczny w języku polskim o instytucjach,
w których możesz spytać o koordynację systemów
zabezpieczenia społecznego w UE
(Linia czynna od 10 lipca 2005 r.)

tel.: (0 22) 661 17 79

informator telefoniczny w języku angielskim o instytucjach,
w których możesz spytać o koordynację systemów
zabezpieczenia społecznego w UE
(Linia czynna od 10 lipca 2005 r.)

http://www.mps.gov.pl/_koordynacja.php

serwer Ministerstwa Polityki
Społecznej na temat koordynacji systemów
zabezpieczenia społecznego w UE

ISBN 83-60259-15-1